

Algunes observacions a l'entorn d'un document de delimitació de propietats de 1232

ALEXANDRE FONT

1. Amb el títol "Document de delimitació de propietats de 1232" faig referència a les notes editades per M. Moragues i J. M^a Bover a la *Historia General del Reino de Mallorca*,¹ relatives a unes alqueries i rafals del rei i del comte N. Sanç. Són, d'acord amb els editors, uns *apuntes o prisas que tomaban en 1232 los agrimensores regios*, que J. M^a Bover,² després de moltes diligències, havia conseguit trobar a l'Arxiu Reial, segons ens aclareix la introducció del document. Les notes són les mateixes que ja havia inclòs, manuscrites, a la seva *Miscelanea*,³ on indica que les havia trobades a un *lio de retazos de pergaminos* que anaven amb el *Libro del General Repartimiento*, juntament amb altres documents sense cap relació amb el que ens ocupa,⁴ i que les va numerar correlativament per tal de facilitar-ne la comprensió.

No obstant, J.M^a Quadrado publicà⁵ un extracte del mateix document, que qualifica⁶ com a *ciertos apuntes tomados al parecer por los agrimensores, en la escursión que principiaron el 7 de setiembre⁷ de 1232 por el llano de la isla hasta la estremidad de las montañas*, del quals afirma que *nos conservó el mismo⁸ P. Cayetano*. Malgrat la insinuació de J. M^a Quadrado, res no s'oposa a que J. M^a Bover consultàs directament a l'Arxiu Reial els documents originals, amb independència de que anteriorment els hagués transcrit l'erudit caputxí. Actualment no es conserven a l'Arxiu del Regne de Mallorca, ni tampoc he pogut localitzar-ne la transcripció a l'obra del P. Gaietà de Mallorca.⁹

2. Tal com està publicat, ve dividit en 15 epígrafs. El primer consta d'un breu encapçalament, amb la data (*anno 1232, factum 7 idus septembris*, (com abans s'ha dit, el 7 de setembre), l'àmbit d'aplicació (*a meridie civitatis Maioricarum in fine<m> de montaneis et campis dictae insulae*) i el nom, situació (en un cas) i titularitat de tres alqueries. Els epígrafs segon-dotzè contenen una llarga enumeració de propietats, amb especificació de la seva situació relativa i del titular. L' epígraf tretzè inclou una relació d'alqueries poblades de

1 És a dir, la *Historia General del Reino de Mallorca, escrita por los cronistas don Juan Dameto, don Vicente Mut y don Gerónimo Alemany*, 3 vols., Palma, 18412, al volum 2, pàgs. 1007-1009.

2 Al text es cita l'autor de la *Memoria de los pobladores de Mallorca después de la conquista por Don Jaime I de Aragón y noticia de las heredades asignadas a cada uno de ellos en el reparto*, Palma de Mallorca, 1831.

3 J. M^a BOVER, *Miscelanea o colección histórica de varios apuntes, monumentos y tratados relativos al Reyno de Mallorca*, Palma, 1832, vol. 7, 3-5v.

4 Els documents, redactats a dos retalls de pergamí, se referien un al bisbe de Barcelona, Berenguer de Palou, i a l'infant de Portugal, i l'altre a la moneda de Mallorca (folis 1 i 5v. del mateix volum).

5 *Historia de la conquista de Mallorca. Crónicas inéditas de Marsilio y de Desclot en su texto lemosín, vertida la primera al castellano y acondicionada con numerosas notas y documentos*, Palma de Mallorca, 1850, 534-535.

6 *Conquista de Mallorca*, 534.

7 La data del document és *7 idus septembris*, que coincideix amb el 7 de setembre, però no resulta clar que aquesta sigui la data l'inicial.

8 Al P. Gaietà de Mallorca s'havia referit poc abans J.M^a Quadrado (pàg. 527), elogiant la seva tasca de recopilació de documents, i precisant que J. M^a Bover els havia utilitzat en les seves notes a la història de Dameto.

9 Agradeix a Pere de Montaner les facilitats que m'ha donat per tal de consultar els manuscrits del P. Gaietà a la Biblioteca Vivot.

Petra, el catorzé alguns noms de titulars d'alqueries o rafals de Petra i Sineu, i el darrer, a continuació de l'enganyós títol *Hae sunt alqueriae quae non sunt populatae*, enumera algunes alqueries i rafals de Sineu, amb el nom del seu titular.

Clarament es veu que els tres darrers epígrafs no formen una unitat amb els anteriors, i, potser, no sols temàticament, perquè les errades de la transcripció corresponent a aquests epígrafs són greus i molt nombroses, el que fa pensar que, a més de problemes de conservació, aquestes notes pogueren ser escrites per altra ma i no formar part, originàriament, del mateix document.

3. J. M^a Bover va creure que el text no era altra cosa que uns *apuntes o prisas que tomaban en 1232 los agrimensores regios mientras corrian pueblos y lugares para realizar el reparto*. Deixant de banda la qüestió, purament terminològica, de que més que d'*agrimensores* (al document no hi ha una sola mesura; no és aquesta la seva finalitat) hauríem de parlar de *divisores*, no sembla dubtós que l'amplitud de l'operació (que, segons s'indica a l'encapçalament, cobreix tota la illa) apunta més bé a un patronatge reial; en canvi, resulta arriscat qualificar el text com a simples *apuntes*.

Certament, falten els formulismes de rigor, sobren, potser, algunes anotacions (per exemple, *hic pernoctavimus*), i l'ús del llatí és escasament acurat i molt depenent del català;¹⁰ però, tot i aixó, el llenguatge no s'allunya gaire del model que ofereix el *Llibre de les quarterades*¹¹ i les informacions que proporciona no semblen en absolut provisionals, sinó més aviat el contrari, denoten un coneixement *in situ* de les diferents propietats,¹² un assessorament per part d'informants locals¹³ i un desig d'exactitud en totes les referències que dóna; és a dir, el document que ens ocupa és un borrador al qual falta donar forma jurídica, si és que havia de surtir efectes legals. Amb tot, les indicacions que dóna no resulten precises.

Un tram del trajecte, el de la partió Petra-Manacor, i, sobretot, el que va de la darrera part d'aquest tram a la divisòria amb Petra-Porreres, resulta especialment problemàtic. Així, quan s'afirma que avançaren *ad aquilonem aliquantulum occidentem et orientem per torrentis locum usque ad pontem lapideum*, o que al rafal *Izagl* segueixen, *ab oriente aquilonari duae alqueriae*, sense més aclariment.

4. Més incerta resulta l'opinió de J.M^a. Bover quan diu que la relació de propietats que figura al document tenia per objecte la realització del repartiment, pel que fa al lot corresponent al comte Nunnó Sanç¹⁴ (J. M^a Quadrado no es defineix al respecte). Si bé és cert que el fragment conservat delimita propietats entre el comte i el rei, no obstant queda clar a l'encapçalament, i en els termes més amples, que abasta "des del sud de Ciutat de

10 Índex d'aquesta incúria de l'escriba (si és imputable al document original) és la utilització de procediments que podriem qualificar de cults (com la conservació de formes amb *ae* no monoptongat, o el recurs a un lèxic variat *–per culmen, a sumitate, in summo–*), junt amb l'aparició de vacil·lacions (*Nuni i Nunis*), i formes escasament llatines o gairebé romàniques. Així, *apud villam de Menacor, termino de Montueri, alqueria San-Martin en Alenzel o d'en Ramon de Aragón*, pel que fa a l'ús de preposicions; *reganis, preceria, montana, Megraner o Bastita*, pel que fa al lèxic.

11 Compost poc abans i amb el qual comparteix alguns trets lingüístics (evidents a l'edició llatina de P. DE BOFARULL: "Repartimientos de los reinos de Mallorca, Valencia y Cerdeña", *Colección de Documentos inéditos del Archivo General de la Corona de Aragón*, Barcelona, 1856, XI, 46-53 i 69-72) i, possiblement, l'inici del trajecte dels *divisores*, que, com els agrimensores, sortiren del sud de Ciutat.

12 El document ens proporciona, en alguns casos, el nom de l'anterior propietari islàmic, dada que no trobam a altra documentació.

13 Com es desprén de l'expressió *sicut dixerunt* que apareix una vegada al text.

14 J. M^a. Bover considerava de gran interès publicar els únics fragments que, després de nombroses diligències, havia pogut trobar relatius al lot que correspongué al comte N. Sanç. És clar que avui, publicada per A. Mut i G. Rosselló la part del comte (*La "Remenbrança..." de Nunyo Sanç. Una relació de les seves propietats a la ruralia de Mallorca*, edició facsimil, transcripció i notes, Palma de Mallorca, 1993), el document ha perdut part del seu valor. Segueix, emperó, conservant un interès inqüestionable pel que fa a la documentació i a la identificació de diferents alqueries.

Mallorca fins el final de les montanyes i planures de dita illa”, sense limitar-se a la porció del comte N. Sanç, ni a cap altra.

D'altra banda, el document sembla un instrument d'aplicació del repartiment, més que de preparació. Les notes, en efecte, estan datades el set de setembre 1232.¹⁵ El primer de juliol del mateix any s'havia autenticat ja el repartiment, i el 19 del mateix mes i any el comte N. Sanç i el rei (que havia signat uns dies abans) s'havien posat d'acord respecte a la titularitat de certs immobles a Ciutat i a la ruralia (*extra in eaden insula*). Quan es prengueren les notes, la distribució de les diferents propietats, fins aleshores en mans sarraïnesques, havia, per tant, conclòs *de iure*.¹⁶ Amb tot, no podem reduir el repartiment a un sol acte jurídic; no es poden passar per alt ni el procés de preparació ni el d'aplicació, i en aquest darrer sentit podriem inserir dins el conjunt del repartiment el document que aquí ens ocupa.

5. Resulta evident que el document en qüestió és incomplet. Falten, al menys, les referències a la resta de la porció reial respecte a la del comte Nunnó Sanç i, segurament també, a la dels altres porcioners. El fragment conservat per J.M^a. Bover és, així, una part petita del que seria el conjunt de la delimitació. Però ni tan sols aquest fragment se'ns ha conservat sencer, ni pel que fa a la relació final d'alqueries (únicament hi ha algunes de Petra i Sineu) ni pel que fa a la seva delimitació. En efecte, el trajecte de delimitació comença, com veurem al següent paràgraf, a la partió sud de Lluçmajor i Campos; però d'aquests dos termes sols figuren tres alqueries. A més a més, la darrera alqueria de Campos, *Cacalox*, no pot precedir la primera fita de Porreres-Lluçmajor, el mont *Roig*; no ho fan possible les dades de situació, com es veurà al lloc corresponent.

D'altra banda, al document consta on pernoctaren els *divisores*, circumstància que permet relacionar, encara que amb tota mena de precaucions, uns temps i uns espais. La primera nit la passaren a Alcoraia; però com que la relació de propietats és incompleta, no sabem realment el trajecte complet fet aquesta primera jornada. El segon dia, en canvi, la delimitació de finques comença a *Benialfimara*, alqueria que segueix a Alcoraia, i acaba a *Caldarichi Aben Fayda*; pernoctaren a la vila de Manacor. No hi ha altres referències a pernoctes, de manera que haurem de suposar que la resta del camí es féu en un sol dia. Si comparam el nombre d'alqueries visitades el segon i el tercer dia, resulta excessivament llarg l'espai recorregut el tercer, durant el qual, a més a més, el trajecte és progressiu i regressiu, d'avanç i de retrocés, de la partió Petra-Manacor a la partió Petra-Porreres. Un trajecte poc discriminat i confús, que no fa inversemblant que en aquest punt el text aparegui corromput.

6. Deixant ara apart l'enumeració d'alqueries de Petra i Sineu, les dades per a la situació de les distintes propietats que relaciona el document són, com hem vist abans, relatives; és a dir, la ubicació d'una alqueria s'indica normalment per la seva posició (“en front de”, *opposita*, o “a continuació”, *sequitur*, generalment) respecte a una altra, sense expressar l'orientació (nord, sud...) que li correspon. Aquesta doble relativitat faria impossible la localització de les propietats, excepte en cas que es segueixi sempre la mateixa orientació o que aquestes propietats se situin entorn a un eix previament conegut. Les pròpies indicacions del document fan evident que no es dóna la primera possibilitat; sí, en canvi, es produeix la segona, ja que les diferents alqueries estan disposades entorn a la línia divisòria de termes.

El trajecte comença a la partió Lluçmajor-Campos (alqueries d'*Alger Maxarref* a *Cacalox*); a continuació segueix la divisòria entre Porreres, d'una banda, i Lluçmajor,

¹⁵ Data que hem de considerar *ab Incanatione Domini*.

¹⁶ *De facto*, Nunnó Sanç havia començat a cedir part de les seves propietats (precisament d'Alquassor, a Porreres) fins i tot abans de l'acte de legalització del repartiment.

Montuïri i Sant Joan d'altra (del mont *Roig* al rafal *Mobarib*); passa després pel torrent de Son Vaquer a cercar el límit entre Petra i Manacor, des de la divisòria amb Porreres i Felanitx (alqueria *Aben Fayda*) fins a gairebé *Termenor*, per seguir després, finalment, la línia de separació entre Petra i Porreres a partir d'*Hortella* i fins a la partió amb Felanitx (*Petrinna*). D'aquesta manera, el document no és una simple relació d'alqueries, sinó, sobretot, una delimitació de les propietats situades allà on, precisament, podria resultar més litigiosa, un cop realitzat el repartiment: a una i altra banda de la partió de termes de diferent titularitat. Aquest sembla ser el vertader objectiu del document. Recordi's que, per exemple, *Exara* es situava precisament a la partió Petra/Porreres, o que l'alqueria *Maimona*, a Montuïri, és del rei, però els seus prats, extesos al terme de Porreres, corresponen al comte N. Sanç. En molts d'altres casos la divisòria de termes podia dividir finques que seria precís assignar a un o altre propietari.

7. Qualsevol estudi del document que ens ocupa passa necessàriament per intentar localitzar les alqueries, els rafals i altres referències topogràfiques la situació relativa dels quals es dona (excloent, per tant, els tres darrers epígrafs). Això ha fet convenient la inclusió del text publicat per Moragues-Barceló, amb algunes variants procedents de la transcripció manuscrita que J. M^a. Bover féu a la *Miscelania*, i que puntualment faig constar. He hagut de partir d'una doble hipòtesi: que les partions dels termes de les notes coincideix amb els actuals, el que, amb molta probabilitat, no ocorre sempre, i que les alqueries i rafals musulmanes corresponen a possessions actuals, el que, amb molta probabilitat, no ocorre mai.

A aquests efectes he utilitzat el fragment pertinent del mapa del cardenal Despuig, que, si bé no té l'exactitud d'un actual, resulta, al menys, gràfic i desprovist de topònims moderns irrelevants; he seguit, en això, el precedent de A. Mut i G. Rosselló en l'edició de la *Remenbrança*,¹⁷ introduint números en lloc de noms ja que, en alguns casos, no es donen topònims sinó explicacions topogràfiques del trajecte. Els números corresponen a les notes del text. Finalment, crec que resulta superflu insistir en el caràcter hipotètic i relatiu de les localitzacions, que documentació posterior s'encarregarà de corregir.

17 A. MUT, G. ROSSELLÓ, *La "Remenbrança..."*, 203-207.

DOCUMENT

- 1 Anno 1232 factum 7 idus septembris, a meridie civitatis Majoricarum in fine de montaneis et campis dictae insulae.
Alqueria Alger Maxarref,¹ est Regis.
Alqueria Beceni² est ei opposita, est domini Nuni in termino de Campos.
Alqueria Cacalox,³ est domini Nuni.
- 2 It. versus orientem per culmen montis Roxi⁴ per longum fit divisio.
Ad meridiem domini Nuni.
Ad aquilonem est Regis.⁵
Et est ei opposita ad orientem meridiem: rahal Mehode de Benicivel,⁶ est domini Nunni.
- 3 It. sequitur Perola,⁷ Templi, in termino de Montuiri; est Regis. Alqueria Perola est Templi, ei opposita est:
Alqueria Padix,⁸ domini Nuni, in termino de Felanichi.

¹ *Maxarref* i *Muxarrafa* *La Conquesta de Mallorca*, 534). És l'alqueria de Montuiri *Muxarraf*, que figura al Repartiment amb una extensió de 12 jovades. A Montuiri consta també l'existència del rafal *Algar*, de 3 jovades, però ve relacionat després de Binicomprat, és a dir, a Algaida. L'alqueria *Alger Maxarref* hauria de situar-se al sudest de l'actual terme de Lluçmajor, entorn a Son Bieló o es Llobets.

² Com opinen MUT-ROSSELLÓ: *La "Remenbrança..."*, 143, és l'alqueria de 4 jovades *Bacem*, "la vinya", que figura relacionada a la *Remenbrança...*, 361, a continuació de *Tor Marina*, identificable amb l'actual Vinyola, molt aprop de Torremarina. A documentació del XIII relativa a Campos. R. ROSSELLÓ VAQUER: *Campos en el segle XIII*, Mallorca, 1974, any 1238 l'alqueria figura amb la forma *Acen*, i ja estava fragmentada l'any 1238, data en la qual consta l'existència de vinya; a partir d'aquest any (el 1264, 1265 ...) figura ja amb el nom Vinyola, i estava establida en hortets (que tal vegada expliquin el diminutiu). Per l'anomenat "Capbreu de Manresa", de les primeries del s. XV, sabem que Vinyola limitava amb "les saroles" (ses Sitjoles), al nord.

³ Alqueria no identificada. QUADRADO: *La Conquesta de Mallorca*, 534, dóna la mateixa forma *Cacalox*. Tal vegada sigui una variant o lectura incorrecta de *Cacabus*, de 2 jovades, que apareix a la *Remenbrança...*, 368, relacionada no massa enfora de *Bacem*. El mateix autor la situa, juntament amb *Beceni*, en front de la d'*Alger Maxarref*, però no consta la contigüitat *Beceni-Cacalox*, que hauria de estar marcada per *sequitur*. Essent de propietat comtal, ha de trobar-se al terme de Campos, i situar-se vora ses Sitjoles (que, en 1291, està documentada com a *Beniomir*, d'acord amb la *Gran Enciclopèdia de Mallorca*, s. v.) i amb les quals, com hem vist, limitava Vinyola el 1404. De qualsevol manera, és segur que no estava immediatament abans del mont *Roig*, la fita relacionada a continuació, perquè aleshores s'hauria de trobar a l'occident d'aquesta montanya, i, per tant, al terme de Lluçmajor. Entre Vinyola i la partió amb Porreres hi hauria d'haver, a més, altres alqueries.

⁴ La partió entre els termes de Montuiri i Porreres des de Campos es fa, efectivament, tot al llarg *-per longum-* d'un massís montanyós en el que sobresurten el Puig de Son Lluís i el de Son Mulet (264 m.). *Roxi* és el genitiu d'un "Roig", amb grafia *-x-* representativa del so africacat palatal sord; segurament es tracta d'una traducció del català.

⁵ Cal entendre aquí que la part nord i la part sud no tenen com a punt de referència la partió del mont *Roig*, que separaria una part est d'una oest, sino el traçat de la línia divisòria, una vegada passada aquesta montanya, que presenta un tram gairebé horitzontal (no marcada al mapa del Cardenal Despuig), amb una part nord (Montuiri, del rei), i una part sud (Porreres, de Nunnó Sanc).

⁶ No identificat a la *Remenbrança...* ni a cap altra documentació. L'hem de situar al sudest de la línia divisòria, a Porreres, que era del comte, aprop de l'actual Son Lluís, sense obstar que aquesta possessió correspongui, probablement a l'alqueria *Luis d'Alcagadi*, com afirmen M. Barceló, R. Ferrà i B. Servera (*Les possessions de Porreres*, Ajuntament de Porreres, 1997, 89).

⁷ El topònim *Perola* se'ns ha conservat amb el mateix nom, Pèrola, i està, a més a més, ben documentada la seva pertinença a la Casa del Temple.

⁸ Tant MORAGUES-BOVER: *Historia de Mallorca*, 1007, com QUADRADO: *La Conquesta de Mallorca*, 534, recullen la forma *Padix*, amb *-a-*, que ha de considerar-se la del document originari. No obstant, el context ens indica que *Padix* i *Pudichi*, que apareix un poc més avall, són la mateixa alqueria, com ja suposen Quadrado (quan es refereix a *Pudichi* o *Padix*; QUADRADO: *La Conquesta de Mallorca*, 534 i MUT-ROSSELLÓ: *La "Remenbrança..."*, 81, 151. *Pudichi* sembla un genitiu analògic, format sobre *Pudix*, derivat preislàmic del llatí *podium*, que apareix com a nom d'una alqueria o rafal de 7 jovades a la *Remenbrança...*, 438. *Pudix* estava situada al nord de la prateria de Maimona, on també hem d'incloure sa Bastida. Precisament a aquesta possessió es troba es Pujol, que pogué donar nom a *Pudix*. MUT-ROSSELLÓ: *La "Remenbrança..."*, 73, nota 85. No obstant, la zona, muntanyosa, compta amb algunes altres elevacions, entre elles el Puig de ses Tres Fites, de 292 m., a la garriga de sa Bastida.

Preceria⁹ de alqueria Maymona, versus meridiem Pudichi, est domini Nuni. Sed ipsa alqueria Maymona¹⁰ est Regis.

Et praedicta alqueria Pudichi et Bastita sua est Dominici Provincialis, sicut flumen aquae pluvialis.¹¹

4 It. sequitur, ad orientem, alqueria Benifahce,¹² ad meridiem, et est domini Nuni.

Ejus opposita ... ab aquilone, est Alcoraya,¹³ est Regis -P. de Comabella-

5 It. alqueria Benialfimara,¹⁴ est Regis.

It. ejus opposita est Annanela,¹⁵ est domini Nuni, in termino de Felanichi.

6 It. sequitur, ab aquilone, alqueria Megraner,¹⁶ et est Regis.

Ejus opposita alqueria Titi,¹⁷ et est domini Nuni -istae quatuor alqueriae sunt in termino de Montuери-

It. sequitur alqueria Beniaarib,¹⁸ et est Regis, in termino de Montuери.

⁹ El terme *preceria* sembla que està pel català "prateria", derivat del llatí *pratium*, que faria referència a un conjunt de terres d'una certa extensió, desarbolades i cobertes d'herbes, dins l'alqueria Maimona però situat a l'altra banda de la línia de partió, a Porreres, per la qual cosa havia de correspondre al comte N. Sanç.

¹⁰ *Maymona* és, possiblement, l'alqueria *Maymon Saragozi*, de 8 joves, a Montuèri, del *Repartiment*. El topònim Maimona subsisteix encara, al terme de Lluçmajor.

¹¹ El topònim (o pretopònim) *Bastita* possiblement no designa aquí un rafal o alqueria diferent de *Pudix*, sinó alguna mena de construcció, potser militar. Amb tot, molt aviat va abastar i substituir *Pudix*, que no sembla aparèixer a altra documentació. A més, per sa Bastida discorre, efectivament, un braç, amb algunes ramificacions, del torrent des Baulesnes.

¹² QUADRADO: *La Conquesta de Mallorca*, 534, recull la forma *Benifahce*. És l'alqueria de 6 joves *Beni Fat de la Remenbrança...*489, identificada, sense dubte, amb la possessió Son Valls, dividida avui en diverses finques.

¹³ La llacuna del text possiblement correspondria a una determinació d' *aquilone*, ja sigui de caràcter local (com, per exemple, *ad occidentem*, encara que en aquest cas seria més adient l'expressió *versus orientem aquilonarem*) o quantitatiu (com *aliquantulum*). La identificació, amb tot, no presenta problemes. És l'alqueria Alcoraya, de 2 joves, a Montuèri, que figura al *Repartiment* amb l'anotació que era de *Pedro de Comabela*. El topònim Alcoraia sen's ha conservat.

¹⁴ In a l'edició de MORAGUES-BOVER: *Historia de Mallorca*, 1007, però ha de ser un error. *Benialfimara* no consta al Còdex català del *Repartiment*, dins el terme de Montuèri; però P. de Bofarull, a la seva transcripció del *Repartiment*, recull una alqueria *Minbenihymara*, de dues joves, que podria ser *Benialfimara*. Amb tot, hi ha prou referències per localitzar aquesta alqueria amb suficient precisió. Així, sabem que *Benifet* confrontava amb *Banyeres*, *Benialfimara*, que era del Temple, *Alcoraya*, sa *Bastida*, *Riquer* i *Oliver* de Mestre Joan, gràcies a diverses vendes d'aquesta alqueria (la que féu Pere de Benifet el 1281 a Ramon Armengol, i la de Sibila, vídua de Francesc Traver, a Miró de Palau deu anys més tard. Sibila l'havia adquirida a Pere Castellar, el qual, a la vegada, l'havia rebuda de Ramon Armengol. Un any més tard, Miró de Palau la ven a Pere Ferrandis. R. ROSSELLÓ VAQUER: *Porreres en el segle XIII*, Mallorca, 1974, 36, 48-51). Això ens duu a situar *Benialfimara* al nord de *Benifet*, a Son Manera o als establiments de Son Manera a prop de l'actual carretera Montuèri-Porreres, abans de la qual R. Rosselló i C. Aguiló situen, encara que amb dubtes, *Benialfimara* (*Porreres en el s. XIII*, Mapa de la pàg. 33).

¹⁵ Tant a MORAGUES-BOVER: *Historia de Mallorca*, 1006, com a QUADRADO: *La Conquesta de Mallorca*, 534, *Añanela*, abreviatura que he desplegat. No tenim altra documentació d'aquest nom que la aquí referenciada, el que fa pensar que es tracta d'una lectura incorrecta o d'un variant de *Annachla* (nom d'una alqueria donada al Temple, documentada, per exemple, a QUADRADO: *La Conquesta de Mallorca*, 463. Podríem, tal vegada, identificar aquesta alqueria amb *Anacla*, de 6 joves, al terme de Porreres, que apareix a la *Remenbrança...*, 344, i que figura com a *A Nacla* o *Nacla* a diversos documents del XIII, a partir de 1232 (R. ROSSELLÓ VAQUER: *Porreres en el segle XIII*, 11, i *Felanix a mitjan segle XIII*, Felanitx, 1973, 20; G. MUNAR, R. ROSSELLÓ: *Història de Porreres*, Mallorca, 1977, I, 36; M. ROTGER, J. MIRALLES: "Cartulario del primer Obispo de Mallorca", *BSAL* 13, 1910, 65-67, documents que no ens ajuden a localitzar aquesta alqueria, que, hipotèticament, hauríem de situar als voltants de Son Mas de Porreres).

¹⁶ *Megraner*, segurament (la -n- i la -u- són iguals) a BOVER: *Miscelanea*, 7, 3; *Magrner* a QUADRADO: *La Conquesta de Mallorca*, 534; *Megrauer* a MORAGUES-BOVER: *Historia de Mallorca*, 1006. Topònim no identificat, que no figura al *Repartiment*. Tal vegada sigui una traducció de l'àrab. D'acord amb les dades que proporciona el document, es trobava al nord de l'anterior alqueria, i a Montuèri, ja que era del rei. *Magrner* havia d'estar situada a l'actual Rafal Franc.

¹⁷ És l'alqueria de 4 joves del mateix nom que figura a la *Remenbrança...*, 486, al terme de Porreres. *Titi* estaria, d'acord amb les dades de situació, en front del Rafal Franc, i, per tant, entorn a Son Baco, o potser Son Baco i Son Jordi.

La possibilitat que aquesta *Titi* sigui la *Tucis* de Plini, (III, 76-78) és objecte d'un treball que tenc ja molt avançat.

A continuació de *Titi*, al text sembla haver-hi una errada quan diu *aquestes quatre alqueries estan en el terme de Montuèri*, número que no té referent possible: si el terme *istae* te valor anafòric, que és l'habitual, sols hi ha una alqueria, *Magrner*; i si el té catafòric, sols una altra, *Beniaarib*.

¹⁸ Tant QUADRADO: *La Conquesta de Mallorca*, 534, com MORAGUES-BOVER: *Historia de Mallorca*, 1006, recullen la forma *Beniaarib*. És l'alqueria *Beniadrip* del *Repartiment*, de 8 joves, a Montuèri. No disposam

- Ejus opposita est rahal Mobarib¹⁹ in termino de Felanichi, et est domini Nuni.
- 7 It. sequitur ad aquilonem ubi fluit torrens, et aquae valli per vallem planam inter montanas semper. A sinistris est Regis. Ei opposita, ad meridiem et ad dexteram,²⁰ domini Nuni usque ad alqueriam Caldarichi Aben Fayda,²¹ ubi est finis (pernoctavimus apud villam de Manacor).
- 8 It sequitur, versus orientem aquilonarem, alqueria Aluchal de Sarrexgu,²² et est Regis. Ei opposita ad meridiem est villa nova de Benigenibla,²³ domini Nunis, in principio de Manacor.
- 9 It. processimus ad aquilonem, aliquantulum <ad> occidentem et orientem, per torrentis locum usque ad pontem lapideum. Ubi est, sicut dixerunt, certa divisio inter Petra et Manacor.²⁴

d'altres dades de situació que les aquí proporcionades. Estava a Montuiri, segurament a la partió amb Sant Joan, a continuació de *Benialfimara* i de *Magraner*; possiblement l'hauríem de situar a terres de Son Castanyer.

¹⁹ És el rafal *Mobaric*, de 4 jovades, que figura a la *Remenbrança...478*, com opinen MUT-ROSSELLÓ: *La 'Remenbrança...'*, 157, que el situen a l'actual es Rafal, a l'altura d'es Pagos, a Porreres, tot ubicant l'alqueria *Adoaya* a l'actual es Pagos. La finalitat mateixa del document, delimitar les possessions a una i altra part de la partió de termes, sembla excloure aquesta situació, que queda excessivament allunyada de la línia frontanera. Més adient és la proposta de M. BARCELÓ, R. FERRÀ I B. SERVERA: *Les possessions de Porreres*, 52-54, que identifiquen amb l'actual es Pagos el rafal *Mobaric*. Aquesta és, precisament, la ubicació que suposa documentació de 1293 i 1295. R. ROSSELLÓ VAQUER: *Porreres en el segle XIII*, 52-54, on apareix *Abonbarich* limitant, entre d'altres, amb Cugullutx i Oella.

²⁰ Les dades de situació ens resulten força imprecises, perquè ens manquen les distàncies recorregudes. De qualsevol manera, si aquest tram ha de delimitar una zona reial, a l'oest, d'una altra (s'ha d'entendre *ei opposita <pars>*) comtal, al sud i a l'est, la referència ha de ser la divisió dels antics termes de Petra i Manacor, que separa efectivament una part a l'esquerra (és a dir, Petra, a l'oest, que correspongué al rei) i una part al sud (Porreres/Felanitx) i a l'est (Manacor), que foren del comte N. Sañç. L'itinerari sembla dur, en primer lloc, al nord d'es Pagos, a la zona on, a terres de Sant Martí, neix, com a una estreta sèquia, el torrent de Son Vaquer, que flueix per una extensa zona plana, rodetjada per muntanyes, fins al límit entre Petra i Manacor. No és descartable que el curs del torrent, paral·lel i molt aprop de la divisòria entre Petra i l'antic terme de Porreres, fes en aquell temps de partió.

²¹ *Caldarix Abenfayda* recull QUADRADO: *La Conquista de Mallorca*, 534, potser interpretant la forma *Caldarichi* com un genitiu. La indefinició del text respecte a la titularitat reial o comtal de la propietat dóna peu a pensar que pot referir-se al rafal *Caldarruxchi*, de 5 jovades, al terme de Petra, que apareix al *Repartiment*, o al rafal de 2 jovades *Aben Çaid*, de Porreres, que apareix a la *Remenbrança...472*, com semblen suggerir MUT-ROSSELLÓ: *La 'Remenbrança...'*, 82. Tot i que les dues possibilitats són en principi viables, i que depèn de l'abast inclusiu o exclusiu que donem a l'expressió *usque ad*, no obstant el context sembla fer referència a la part que correspon al comte N. Sañç, en oposició a la del rei, a la qual pertany la següent alqueria relacionada, *Aluxal de Sarrexgu*. En aquest cas, hauríem d'identificar *Caldarichi Aben Fayda* amb *Aben Sayd*.

Quant a la situació, el tret definitori d'aquesta alqueria és el seu caràcter frontaner, pot ser a la partió Manacor/Vilafranca/Felanitx.

²² Correspon al rafal de 8 jovades, a Petra, *Aluxel*, tal com figura al *Repartiment*, versió catalana, que a la llatina es referencia com a *Alluc-Xel*, i a documentació del 1314 *Luxell* (Arxiu del Regne de Mallorca, *Magnats*, 1145, 120-129; R. ROSSELLÓ VAQUER: *Vilafranca abans de ser Vilafranca*, s/l, 1995, any 1314).

Les indicacions que es donen són insuficients per identificar-la. El fet de ser una alqueria reial la situa a l'actual terme de Vilafranca, i l'orientació nord-est correspon a l'orientació de la línia de partió Vilafranca/Manacor, entre Boscana i Son Soler, és a dir, a terres de Son Joi, que, encara que no quedi clar al Mapa del Cardenal Despuig, realment se situa al nord-est de la partió amb Porreres i Felanitx, on hem situat *Aluchal de Sarrexgu*.

²³ *Beni lamla* de la *Remenbrança... 088*, tal com suposa R. SOTO I COMPANYY: "La porció de Nuñó Sañç. Repartiment i repoblació de les terres del Sud-est de Mallorca", *Afers*, 18, 1994, 358. Com a altra part deia R. SOTO I COMPANYY: "Nòdules de toponímia llatina preislàmica. Composts i derivats de *villa* a Mallorca", *BSAL*, 55, 1999, 74-75, *Vilanova de Benigenibla* es documenta el 1242, com a nom d'una alqueria amb la qual limiten unes possessions que Bernat Olzet confirma a Vidal Bell-lloc. Entre aquestes propietats, la terra *Brocasa*, que confronta "devers migjorn" amb l'alqueria *Benigimbla*, i un rafal que "està vora l'alqueria *Vilanova*, devers migjorn". Aquest mateix any, dit Bernat Olzet estableix cert rafal que confronta amb les alqueries *Albocàcer*, *Beni Martí*, *Algoreffa*. R. ROSSELLÓ VAQUER: *Felanitx mitjans s. XIII*, 21. Un poc més tard, el 1281, es ven *Benigembla*, i es marquen els límits; entre altres, *Padrina*, *Boscana* i *Algoreffa* (regesta de documents a R. ROSSELLÓ, R. FERRER MASSANET: *Història de Manacor (segle XIII)*, Mallorca, 1974, 105 i 132. Amb aquestes dades podem situar amb bastanta aproximació l'alqueria *Benigimbla*. El topònim *Brocasa* possiblement correspongui a l'"Aubocassa" que figura al Mapa del Cardenal Despuig, l'actual "Albocàsser"; i cap al sud-oest se situaria *Benigembla*, contigua a *Boscana*. Aquesta distribució és confirmada per la venda, el 1287, d'un rafal que confronta amb *Albocàsser*, *Benimartí*, *Algoreffa* i *Benigimbla*. R. ROSSELLÓ VAQUER: *Felanitx a la segona mitat del s. XIII*, Felanitx, 1973, 29. L'alqueria no estava, per tant, a Felanitx, i no resulta il·localitzable. *Benigimbla* havia d'estar situada entre Son Espès i Son Joan Jaume, i limitar amb Boscana.

²⁴ Les dades de situació no resulten precises. Aprop de Son Espès discorre, efectivament, el torrent de Son Vaquer, que enllaça, més al nord, amb el de na Borges; seguint-ne el curs, i avançant en direcció nord,

- Ibi est rahal Benurraddam,²⁵ ab occidenti praedicti pontis, et est domini Regis.
Ejus oppositus ab oriente meridionale est rahal Izagl,²⁶ et est domini Nunis.
Et ab oriente aquilonari duae alqueriae, et torrens est mediator utriusque termini.²⁷
- 10 It. sequitur alqueria Belouhau,²⁸ ad aquilonem, et est Regis.
Ei opposita est Almadrava,²⁹ et est domini Nunis, et torrens mediator.
- 11 It. termini de Petra.
It. sequitur montana, a cuius aquilone est alqueria Ortella,³⁰ et est Regis, in termino de Petra.
Ei oppositus est, a meridie, rahal Mobariga Monahal, domini Nunis, de Felanichi, sicut aquae versantur pluviales a summitate montanae, et est ibi reganis aquarum.³¹
It. procedendo semper ad orientem aquilonarem, seu ab aquilone, a sinistris est alqueria San Martini en Alenzel,³² Regis.
Ei opposita Benibeder,³³ domini Nunis.
- 12 It. sequitur alqueria, ad aquilonem, Alanzel,³⁴ est Regis.
Et partita est Exara,³⁵ domini Nunis.

un poc cap a l'oest i un poc cap a l'est, el torrent travessa, actualment, una desviació de la carretera Montuiri-Manacor (la que de Vilafranca es dirigeix a Felanitx), aprop de Son Vaquer, on és obvi que hi havia d'haver un pont. La *divisio* de termes (*certa*, però *sicut dixerunt*) no es troba actualment a la intersecció del torrent amb la carretera, sinó un poc més al nor-dest.

²⁵ És, probablement, el rafal *Benurracham*, de 2 jovades, al terme de Petra, que figura al *Repartiment*. Si és correcte la situació de les determinacions anteriors, ha d'ubicar-se a terres de sa Franquesa, a l'antic terme de Petra.

²⁶ *Izach* recull QUADRADO: *La Conquista de Mallorca*, 535. MUT-ROSSELLÓ: *La 'Remenbrança...'*, 147, opinen que probablement és el rafal *Iça al Caitz*, de dues jovades, de la *Remenbrança...* 398; però podria correspondre al rafal *Isçasch*, és a dir, "el rafal d'Isaac" de la *Remenbrança...* 141. Si la ubicació de *Benurraddam* és correcte, aleshores el rafal *Izagl* pot situar-se entorn a l'actual Rafal Nou, al terme de Manacor.

²⁷ *Aquilonari* a MORAGUES-BOVER, sens dubte una errada. Al nord-est del Rafal Nou es troben les actuals possessions d'es Refalat i Son Caules. Cal entendre que el dos termes són el de Petra i el de Manacor; a partir de Son Caules, la divisió de termes coincideix, efectivament, amb el traçat del torrent.

²⁸ Alqueria *Belouhau* a BOVER: *Miscelanea*, 4v., *Belvuaux* a MORAGUES-BOVER: *Historia de Mallorca*, 1008. QUADRADO: *La Conquista de Mallorca*, 535, recull, a més d'aquesta forma, *Benialhux*, corresponent a l'alqueria *Benialhux*, de 5 jovades, del *Repartiment*, Còdex català (*Beni Alhau* o *Alhux* de la versió llatina). La identificació de la situació d'aquesta alqueria resulta molt difícil. Sols a títol de possibilitat, podríem dir que l'orientació nord ens du cap es Caparó.

²⁹ Pot ser l'alqueria del mateix nom, de 4 jovades, de la *Remenbrança...* 185. Si l'*Almadrava* està, efectivament, a la divisòria entre l'antic terme de Petra i el de Manacor, aleshores hauríem de pensar que aquesta alqueria, que vol dir "la teulera" i és un topònim relativament comú, es trobava entre els actuals Son Jaume Andreu i Son Pere Andreu, aproximadament a l'altura d'on, a l'altra banda de la partió, es troba sa Taulera, que podia estendre's fins al terme de Manacor (el 1594, aquesta possessió limitava amb Son Pere Andreu i el camí reial de Palma, d'acord amb la *Gran Enciclopèdia de Mallorca*, s. v.); el torrent de na Borges fa, efectivament, de partió entre ambdós termes.

S'ha de descartar, així, la possibilitat que aquesta *Almadrava* hagués d'anar realment al següent epígraf –el terme de Petra–, abans d'Hortella.

³⁰ A partir d'aquí comença una nova partió: la de Petra-Porreres, el que fa impròpia l'expressió *sequitur*. La identificació de l'alqueria *Ortella* no resulta problemàtica, perquè avui es conserva encara el topònim Hortella. La montanya pot ser la de Son Barceló (127 m.) o la d'Hortella Vell (133 m.).

³¹ A l'edició de MORAGUES-BOVER: *Historia de Mallorca*, 1008, *reganis* apareix amb –i– poc clara, que resulta nítida a la *Miscelanea*. QUADRADO: *La Conquista de Mallorca*, 535 recull la forma *Mobarix-Amonahal*. És el rafal de 2 jovades *Monachal*, de la *Remenbrança...* 185. La situació d'aquesta alqueria ve donada, amb bastanta aproximació, pel fet de comptar amb un referent segur: Hortella. *Mobariga* ha de ser el mateix antropònim *Mobarich*, ja vist , vora el qual molt probablement haurem de situar *Monahal*, que, entre d'altres accepcions, vol dir "canal de sortida d'excedents d'aigües, circumstància que diu bé amb "es Engolidors", com volen MUT-ROSSELLÓ: *La 'Remenbrança...'*, 83.

³² L'alqueria del mateix nom, de 15 jovades, del *Repartiment*. Correspon a l'actual alqueria de Sant Martí.

³³ Alqueria *Beni Badar*, de 12 jovades, de la *Remenbrança...* 483. Identificable amb l'actual Son Bou, com afirmen tant R. ROSELLÓ VAQUER: *Vilafranca abans de ser Vilafranca*, Vilafranca, 1995, anys 1232 i 1286 com M. BARCELÓ CRESPI, R. FERRÀ I B. SERVERA: *Possessions de Porreres*, 78. Segons partició d'herència de 1286, confrontava amb terres de la Casa del Temple, Padrina (Son Valls), Alanzell i Boscana. R. ROSELLÓ VAQUER: *Vilafranca abans de ser Vilafranca*, any 1286.

³⁴ *Alanzel* a QUADRADO: *La Conquista de Mallorca*, 535; *Alazel* a MORAGUES-BOVER: *Historia de Mallorca*, 1008. És l'alqueria *Alinzel*, de 12 jovades, del *Repartiment*, avui Lanzell. L'escriba no utilitza aquí la fórmula *opposita est*, encara que resulta evident la seva aplicabilitat.

³⁵ *Axara* a QUADRADO: *La Conquista de Mallorca*, 535, No sembla relacionada ni a la *Remenbrança ...* ni al *Repartiment*, on podria figurar donat que està, precisament, a la partió. Hauríem de situar-la a la divisòria Petra / Porreres, a continuació d'Alanzel. Per tant, segurament a terres de l'actual Son Joi.

- It. versus meridiem sequitur alqueria Boschar,³⁶ in summo de Loba, et est Regis, in Petra.
 Ei opposita, versus meridiem ejus, est Petrina,³⁷ et est domini Nunis, in fine de Felanichi.
- 13 In termino de Petra, quae sunt populatae:
 Alqueria Murdux Mayor Silana;³⁸ de Ramon Cos; de Pera Cos, fr<ater> e<cius>;³⁹ de Berns. Vulgar;⁴⁰ de Ramon Vualgar;⁴¹ d'en Carriga,⁴² d'en Pulizies;⁴³ alia d'en Carriga;⁴⁴ d'en Pera San Joan;⁴⁵ d'en Mateu de Sabadalich;⁴⁶ d'en Guillen de Sola;⁴⁷ d'en Ramon de Arago;⁴⁸ d'en Tomas Sobecocer;⁴⁹ de Bñg. Jordan;⁵⁰ de Peyre de Sas.⁵¹
- 14 Alqueria que fuit d'en Ramon de San Martin;⁵² d'en Ramon Pevan;⁵³ d'en Fernando Joglar;⁵⁴ d'<e>n Arnal Reg.;⁵⁵ d'en Pera Sagner;⁵⁶ d'en Arnau de Lerida.⁵⁷
- 15 Hae sunt alqueriae quae non sunt populatae:
 Rahal Aliaboz, mag. Nicolau;⁵⁸ Benirabez Algarbia, Arnaldi Claver;⁵⁹ Alpaychenari, Arnaldi Reg.;⁶⁰ Locosilan, Ponzi de Salceto;⁶¹ alqueria Almodayna, Bñ. de Paredes;⁶² rafal Benialfun, judaeorum;⁶³ Alaynad, Palasin;⁶⁴ Montagut, P.

36 L'alqueria *Aboschan*, de 6 jovades, a Petra, del Repartiment. Correspon a l'actual possessió Boscana, efectivament situada al cim d'una elevació de terreny suau (unes "Costes de Boscana"), estreta i llarga, a la qual el text dona el nom de "Lloba".

37 L'alqueria *Petrinna*, de 15 jovades, de la *Remenbrança...* 469. Correspon a la part nord de Son Valls. C. BAUÇA: *Història de Felanitx*, 1921, II, 308; per tant, gairebé a la divisòria Petra-Porreres-Felanitx-Manacor.

38 He separat amb un punt i coma el nom d'aquesta propietat del de Ramon Cos -Toz-, que no consta que l'hagi rebuda, i sí, en canvi, la que figura a la nota següent. L'alqueria Murdux Mayor Silana resta, per tant, sense identificar.

39 Ramon Toz de Tortosa tenia l'alqueria *Novellicx*, a Petra; i Bn. (Bernat, no Pere) Toz de Tortosa, molt probablement el seu germà, el rafal *Benicadrel*, a *Sixneu*.

40 El rafal *Alharof* o *Alborof*, de Berenguer Avolger o Avolger, de Barcelona, a Petra.

41 Alqueria no identificada.

42 L'alqueria *Tuze*, al terme de Petra, que segons el còdex llatí correspongué a Pere Garriga de Tarragona, o l'alqueria *Alhaboz* o *Aliaboz*, del mateix.

43 Alqueria no identificada.

44 Com hem vist abans l'alqueria *Tuze* o l'alqueria *Alhaboz* o *Aliaboz*.

45 No he identificat Pere de Sant Joan; no pot referir-se a Bn. de Sant Joan, perquè aquest cavaller rebé la seva propietat a Inca.

46 Mateu de Sabadell, que obtingué les alqueries de *Benimezlem*, *Maria* i *Taupine*, a Petra.

47 G. Dez Solà, de Barcelona, que rebé l'alqueria *Benirexul*, a Petra.

48 R. d'Aragó, de Tortosa, obtingué el rafal *Benilalharee*, a Petra.

49 Alqueria no identificada. Un Tomàs Partiden, sastre, rebé el rafal *Almozor*, a Petra.

50 Berenguer Jordà, de Tarragona, al qual correspongué el rafal *Abumexer*, a Petra.

51 P. de Sasso, que rebé l'alqueria *Termenor*, a Petra.

52 Ramon de Santmartí obtingué a Petra el rafal *Xayhaddar* i l'alqueria *Alhadedin*.

53 *Pevan* duu, sobre la -a-, un signe d'abreviació. Llinatge no identificat.

54 Ferran Juglar rebé el rafal *Benimalzoq*, a Petra.

55 A. Reg, de Lleida, rebé el rafal *Alpaizari*, a *Sixneu*.

56 *Saquer* a MORAGUES-BOVER: *Historia de Mallorca*, 1009, però -g- i -q- són iguals a BOVER, *Miscelanea*, on podem llegir *Sagner*. S'ha de referir a l'alqueria *Alanaria*, a Petra, part de la qual correspongué a una filla de G. Seguer, de Barcelona (segurament el mateix que rebé l'alqueria *Benicalel*, a Inca).

57 No identificat.

58 Rafal *Aliaboz* o *Alialuz*, de mestre Nicolau, a *Sixneu*.

59 Al repartiment no figura cap Arnau Claver o Clavel. Ha de ser el rafal *Benimabex Algarba*, de Domingo Clavel, a *Sixneu*.

60 El rafal *Alpaizari*, ja esmentat.

61 El rafal *Locoplan*, a *Sixneu*, de Ponz de Olzet?

62 L'alqueria *Almudayne*, de B. de Parets, a *Sixneu*.

63 El rafal *Benihalfim*, a *Sixneu*.

64 Molt probablement el rafal *Alahmar*, de P. de Palau, a *Sixneu*.

de Novelles;⁶⁵ Labenxaz, Canhani;⁶⁶ Albamade, P. de Azenoc;⁶⁷ P. Sabisbal;⁶⁸ alqueria Aber, P. Sabisbal.⁶⁹

RESUM

L'historiador J.M^a Bover ens ha conservat unes notes de 1232 a les quals se relacionen propietats situades a una i altra banda de la línia divisòria dels termes de Campos, Lluçmajor, Montuïri, Porreres, Sant Joan, Vilafranca, Petra i Manacor. Malgrat el seu interès, el document en qüestió gairebé no havia cridat l'atenció dels investigadors. En aquest sentit, el present treball pretén fer algunes observacions a l'entorn d'aquestes notes, per a la qual cosa consta d'una introducció on s'estudien les qüestions generals (característiques, abast, finalitat etc.), una edició del text, amb algunes variants, i unes notes en les quals s'intenta identificar les alqueries i rafals amb els corresponents al *Repartiment* o al *Capbreu* de N. Sanç (la *Remenbrança*), i localitzar-les, per a la qual cosa s'adjunta un mapa amb la situació aproximada.

RESUMEN

El historiador J.M^a Bover ha conservado unas notas de 1232 en las que se indican propiedades situadas a ambos lados de la línea divisoria de los términos de Campos, Lluçmajor, Montuïri, Porreres, Sant Joan, Vilafranca, Petra y Manacor. Pese a su interés, el documento en cuestión apenas había llamado la atención de los investigadores. En el presente estudio se intentan hacer algunas observaciones al conjunto de estas notas, mediante una introducción donde se estudian las cuestiones generales (características, alcance, finalidad ...), una edición del texto, con algunas variantes, y unas notas en las que se intenta identificar tanto alquerías como rales con aquellos reseñados en el *Repartiment* o en el *Capbreu* de N. Sanç (la *Remenbrança*), y localizarlas mediante un mapa que recoge su situación aproximada.

ABSTRACT

The historian J.M^a Bover has left us some notes from 1232 where different estates located on both sides of the boundaries of Campos, Lluçmajor, Montuïri, Porreres, Sant Joan, Vilafranca, Petra and Manacor. In spite of the interest of this document, it had hardly attracted any notice on the part of investigators. This present work intends to make some observations about the above mentioned notes, so it includes an introduction where some general questions have been studied (characteristics, scope, objectives ...) an edition of the text, with some variants, and notes where the various farms and manor houses have been identified with those corresponding to *Repartiment* or to the *Capbreu* of N. Sanç, and I have tried to locate them, for whose purpose a map with their approximate situation has been included.

65 El rafal *Muntagut Azagan*, a *Sixneu*, de P. de Novelles.

66 El rafal *Abenmubaxar Labenserix*, a *Sixneu*, de Caynan.

67 Probablement el rafal *Alamah o Alhamma*, de P. de *Menoch*, a *Sixneu*.

68 L'alqueria *Abem Maaxbar*, a *Sixneu*, de P. de Sabisbal, de Tarragona.

69 L'alqueria *Abenaabar*, a *Sixneu*, del mateix.